

Trento-Dél-Tirol különleges státusáról szóló törvények egységesített szövege

I. SZAKASZ

A Trento-Dél-Tirol régió, valamint Trento és Bolzano tartományok létrehozásáról

1. FEJEZET

Általános rendelkezések

1. Trento-Dél-Tirol, amely Trento és Bolzano tartományok területét foglalja magába, a politikailag egységes és oszthatatlan Olasz köztársaságon belül az alkotmány alapelvei és ezen státútum alapján autonóm régióknak minősül, önálló jogalanyisággal.

Trento-Dél-Tirol régió fővárosa Trento városa.

2. A régióban a különböző nemzetiségű polgárok jogegyenlőséggel rendelkeznek, az ennek megfelelő etnikai és kulturális sajátosságok pedig védelmet élveznek.
3. A régió Trento és Bolzano tartományokat foglalja magába.

A Trento tartományhoz tartozó Proves, Senale, Termeno, Ora, Bronzolo, Aldino, Lauregno, San Felice, Cortaccia, Egna, Montagna, Trodena, Magrè, Salorno, Anterivo községek, valamint Rumo község Sinablana körzete Bolzano tartományhoz kerülnek.

Trento és Bolzano tartományok jellegében és tartalmában különleges autonóm státust élveznek ezen státútum értelmében.

A régió, valamint Trento és Bolzano tartományok saját zászlót és címet használnak, amelyeket a köztársasági elnök rendeletben hagy jóvá; az állami zászló használatára vonatkozó határozatok hatályban maradnak.

2. FEJEZET

A régió jogosítványai

4. A régió jogosult, az alkotmánnyal és a köztársaság jogrendjének alapszabályaival összhangban, a nemzetközi kötelezettségeket és nemzeti érdekeket – amelyek között a helyi nyelvi kisebbségek védelme is szerepel –, valamint a köztársaság gazdasági és szociális reformjainak alapelveit figyelembe véve törvényeket alkotni a következő szakterületeken:

1. Regionális hivatalok és humán erőforrásaik szabályozása
2. Félregionális testületek szabályozása
3. Helyi testületek és szakterületeik meghatározásának szabályozása

4. Közhasznú kisajátítás, kivéve olyan munkálatok esetében, amelyek főként és közvetlenül az államot terhelik, illetve ha nem azokhoz a szakterületekhez tartoznak, amelyekben a tartományok illetékesek
5. Telekkönyvek összeállítása és vezetése
6. Tűzvédelmi szolgáltatások
7. Egészségügyi és kórházi testületek szabályozása
8. Kereskedelmi kamarák szabályozása
9. Szövetkezetek kialakítása és ellenőrzése
10. Olyan közmunkákkal összefüggő beruházási támogatások, amelyeket a más, a régió területén fennálló köztestületek hajtanak végre.

5. A Régió az előző cikkelyben megszabott keretek között és az államjog alapelveivel összhangban a következő területeken bocsát ki törvényeket:

1.
2. a szociális ellátás és a jóléti intézmények szabályozása,
3. a földművelési és agrárbankok, a takarékpénztárak és vidékfejlesztési pénztárak valamint a regionális pénzintézetek szabályozása.

6. A szociális ellátás és társadalombiztosítás terén a régió törvényeket alkothat az állami jogszabályok előírásainak kiegészítésére és saját autonóm intézményeket alapíthat vagy elősegítheti azok létrehozását.

A régióban működő megbiztosítókat, amelyeket egyesítettek a munkavállalók megbiztosító intézetével, a regionális tanács helyreállíthatja a vagyoni viszonyok rendezése mellett.

A helyreállított biztosítók szolgáltatásai a biztosítottak irányába nem lehetnek a fent említett intézmény szolgáltatásainak szintje alatt.

7. A régió törvényeinek értelmében, az érintett lakosság meghallgatásával új önkormányzatok jöhetnek létre, illetve megváltoztatható a meglévők területi elrendezése és megnevezése.

Amennyiben a változtatások állami hivatalok hatásköreit is érintik, a régió hivatalos közlönyében való kihirdetésük után 2 hónappal lépnek hatályba.

3. FEJEZET

A tartományok jogosítványai

8. A tartományok jogosultak, a 4-es cikkelyben meghatározott keretek között törvényeket alkotni a következő területeken:
 1. a tartományi hivatalok és humán erőforrásaik szabályozása,
 2. helységnevek meghatározása Bolzano tartományban a kötelező kétnyelvűség betartásával,
 3. történelmi, kulturális és népi értékek védelme,
 4. helyi hagyományok és népszokások, valamint tartományi jellegű kulturális intézmények (könyvtárak, akadémiák, intézetek, múzeumok); helyi művészeti, kulturális és nevelési rendezvények és tevékenység; mindezekre Bolzano tartományban a rádiós és televíziós szolgáltatások is igénybe vehetőek, rádió- és televízióállomások létesítésére való jogosultság nélkül,
 5. területrendezés és építési tervek,
 6. tájvédelem,
 7. közhasználati jogok,
 8. kisbirtokosság szabályozása, beleértve a polgári törvénykönyv 847-es cikkelyének alkalmazását; a hitbizományi gazdaságok és a régi rendelkezésekre vagy szokásjogra alapuló családi közösségek szabályozása,
 9. kisiparosság,
 10. közösségi forrásokból teljes értékben, vagy részlegesen támogatott lakásépítés, beleértve a lakóházak felépítésének támogatását katasztrófa sújtotta területeken, valamint a tartományon kívüli szervezetek azon munkássága, amelyet a tartomány területén végeznek közösségi finanszírozásból,
 11. belvízi kikötők,
 12. vásárok és piacok,
 13. katasztrófavédelem és elhárítás,
 14. bányászat, beleértve az ásvány- és termálvízforrásokat, kőfejtőket, bányákat és tőzegebányákat,
 15. vadászat és halászat,

16. alpesi gazdálkodás, úgymint növény- és állatvédelmi parkok,
 17. útkezelés, vízhálózat és közhasznú munkák a tartomány területén,
 18. közlekedésügy és szállítmányozás a tartomány területén, beleértve a drótkötélpályák technikai előírásait és üzemeltetésüket,
 19. önkormányzati köztisztviselők betöltése és ezek intézményes felügyelete,
 20. idegenforgalom és vendéglátóipar, beleértve az idegenvezetést, a hegyi hordárszolgáltatásokat és síoktatást,
 21. mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és erdészet, állat- és halállomány, növényvédelem, mezőgazdasági konzorciumok és kutatóintézetek, jégesővédelem, talajjavítás.
 22. közhasznú kisajátítás a tartományi hatáskörökön belül,
 23. munkaközvetítési és munkavállalási tanácsadással foglalkozó önkormányzati és tartományi tanácsok létrehozása és működtetése,
 24. harmadik, negyedik és ötödik kategóriába tartozó vízművek,
 25. szociális gondozás és közjólét,
 26. óvodák,
 27. iskolák kezelése az oktatás azon ágazataiban, amelyekben a tartomány törvényalkotási joggal rendelkezik,
 28. oktatási intézmények kiépítése és fejlesztése,
 29. szakmai képzés és felkészítés.
9. A tartományok az 5. cikkelyben meghatározott keretek között a következő területeken hoznak törvényeket:
1. Városi és vidéki helyi rendőrség
 2. Általános és középiskolai oktatás (középiskolák, humán gimnáziumok, reálgimnáziumok, tanárképzők, szakfőiskolák, szakiskolák és művészeti iskolák)
 3. Kereskedelem
 4. Tanoncügy; munkakönyvek; a munkások besorolása és munkaköri leírása
 5. Munkaközvetítést ellenőrző önkormányzati és tartományi tanácsok létrehozása és működtetése
 6. Nyilvános előadások, amennyiben a közbiztonságot érintik

7. Köztulajdonú üzemek, betartva az állami törvényekben meghatározott szubjektív engedélyezési követelményeket, az állam ellenőrzői jogosultságát a közbiztonság bebiztosításában és a belügyminisztérium jogát, hogy az állam törvényeivel összhangban a vonatkozó rendelkezéseket, beleértve a végérvényeseket is, hivatalból felfüggeszse. A fent említett intézkedések ellen szabályosan benyújtott panaszok elbírálása a területi autonómia intézményén belül marad.
 8. Ipari termelés támogatása
 9. Közösségi vízforrások használata, a villamosenergia-termelést szolgáló nagy üzemvízcsatornák kivételével
 10. Higiénia és egészségügy, beleértve a betegségmegelőzést és a kórházak működtetését
 11. Sport- és szabadidős tevékenységek a vonatkozó létesítményekkel és intézményekkel
10. Az állami törvények kiegészítésére a tartományok jogosultak törvényeket alkotni a munkáltatás és munkaközvetítés terén; saját hivatalaik felállításáig az őket megillető közigazgatási jogkörök gyakorlására igénybe vehetik a Munkaügyi Minisztérium kirendeltségeinek szolgáltatásait.
- Az önkormányzati munkaügyi hivatalok vezetőit az állami szervek választják és nevezik ki a tartományi elnökök és az illetékes polgármester meghallgatása után.
- A Bolzano tartományban letelepedett állampolgárok előnyt élveznek a tartományon belüli munkaközvetítésnél, bármely nemű anyanyelvi vagy a helyben lakásra vonatkozó megkülönböztetés nélkül.
11. A tartomány a pénzügyminisztériummal való egyeztetés után engedélyezheti helyi, tartományi vagy regionális jellegű pénzintézetek fiókjainak létrehozását vagy áthelyezését.
- Egyéb bankok és pénzintézetek fiókjainak létrehozását és áthelyezését a tartományon belül a pénzügyminisztérium engedélyezi az érintett tartomány álláspontjával egyeztetve.
- A tartomány a pénzügyminisztérium állásfoglalása alapján kinevezi a takarékpénztár elnökét és alelnökét.
12. A villamosenergia-termelést szolgáló nagy üzemvízcsatornák koncesszióit és ezek meghosszabbítását illetően a helyben illetékes tartományok jogosultak megjegyzésekkel és tiltakozással élni egészen a Közmunkák Legfelső Tanácsának végleges állásfoglalásáig.
- A tartományok emellett jogosultak panasszal élni a Legfelsőbb Vízügyi Bíróságnál a koncessziós és meghosszabbítási rendelet ellen.

A területileg illetékes tartományi vezetők, vagy felhatalmazott képviselők tanácsadói szerepben részt vehetnek a Közmunkák Legfelső Tanácsának ülésein, amelyeken az első bekezdésben említett rendelkezésekről döntenek.

Az illetékes minisztérium az érintett tartomány álláspontjának meghallgatásával hozza meg azokat a döntéseket, amelyek befolyásolják a Nemzeti Villamosenergia Testület (ENEL) régióban kifejtett munkáját.

13. A villamosenergia-termelést szolgáló nagy üzemvízcsatornák koncessziójának esetében a koncesszió tulajdonosa köteles évente, a koncesszióba foglalt átlagos névleges teljesítmény alapján kilowattónként 220 kilowattóra villanyáramot térítésmentesen Bolzano és Trento tartományok számára közszolgáltatási célokra, valamint az állami törvénnyel meghatározott felhasználói csoportok számára leszállítani; a villanyáramot az erőműnél, vagy az erőművel összekötött nagyfeszültségű vezeték mentén azon a helyen kell leadni, amely a tartomány számára a legkedvezőbb.

Ezen kívül a tartományok törvényben határozzák meg a fent említett, az elosztóállomásoknak leadott villanyáram ármeghatározásának irányelveit; ugyanúgy meghatározzák az irányelveket a fogyasztói árakat illetően, amelyek nem haladhatják meg a Tárcaközi Árbizottság (CIP) által meghatározott tarifát.

A villamosenergia-termelést szolgáló nagy üzemvízcsatornák koncesszióinak tulajdonosai kötelesek félévente 6.20 Lírát leróni a tartományoknak minden le nem szállított kilowattóra teljesítményért. Az egységenkénti térítés az ENEL villanyáram eladási ára átlagának 5% alatti változásainak megfelelően módosul, amely alapjául a nevezett társaság éves zárszámadási jelentése szolgál.

A Trento és Bolzano tartományok versenypályázataira az ENEL és a leendő államtörvényben meghatározott helyi testületek által benyújtott, villamosenergia-termelést szolgáló nagy üzemvízcsatornákra vonatkozó koncessziós kérelmeket a közmunkálatokért felelős miniszter bírálja el az ipari, kereskedelmi és kisipari miniszterrel, valamint az érintett tartománnyal egyetértésben.

14. A közlekedés és szállításügy terén a tartomány területén áthaladó közlekedési vonalakra vonatkozó koncesszió megítélése előtt a tartomány véleményének kikérése kötelező.

Emellett a tartomány véleményének kikérése kötelező az első és második kategóriába tartozó vízművek építése esetén is. Az állam és a tartomány évente egyhangúlag összeállít egy koordinációs tervet az őket megillető vízművekről.

A közösségi vízforrások a megfelelő illetékesség szerinti állami, illetve tartományi felhasználása egy közös terv alapján történik, amelyet egy, az állam és a tartomány képviselőiből álló független bizottság egyhangúlag állít össze.

15. Amennyiben a gazdasági programozásra vonatkozó általános határozatok nem szabnak meg más finanszírozási rendszert, az Ipari, Kereskedelmi és Kisipari Minisztérium Trento és Bolzano tartományok számára részesedést biztosít az állami törvények végrehajtására

szánt éves államháztartási forrásokból az ipar fejlesztésére. Az adott részesedés a tartomány meghallgatásával kerül meghatározásra, figyelembe véve az államháztartásban meghatározott összeget és a tartomány lakosságának igényeit. A megítélt részesedés az állam és a tartomány közötti egyetértésben kerül felhasználásra. Az állam Trento és Bolzano tartományokban a rendkívüli állami iskolaépítési tervek végrehajtásánál saját forrásokat csak a tartománnyal egyetértésben használhat fel.

Bolzano tartomány a költségvetésben beteggondozásra, valamint szociális és kulturális célokra meghatározott saját forrásokat közvetlenül a nemzetiségi csoportok erejétől és szükségletei mértékétől függően használja fel; kivételt képeznek azok a különleges esetek, amelyek speciális feltételeik miatt azonnali intézkedéseket igényelnek.

Trento tartomány elegendő forrást biztosít a tartomány területén élő ladinok, mokenek és cimberék védelmére, kulturális, szociális és gazdasági kibontakozására, figyelembe véve az adott népcsoportok létszámát és különleges igényeit.

4. FEJEZET

A régióra és a tartományokra vonatkozó közös rendelkezések

16. Azokon a szakterületeken és határokon belül, amelyekben a régió és a tartományok törvényeket alkothatnak, a korábban az államot megillető közigazgatási jogköröket a régió, illetve a tartományok gyakorolják.

A tartományokat a hatályos törvények értelmében megillető jogosítványok érintetlenek maradnak, amennyiben összeegyeztethetők a statútummal.

Ezen túl az állam törvény segítségével egyéb saját hatásköröket is átruházhat a régióra, a tartományokra és más közigazgatási szervekre. Ebben az esetben a hatáskör gyakorlásának költségei továbbra is az államot terhelik.

A közigazgatási hatáskörök átruházása egyszerű állami törvénnyel módosítható vagy visszavonható, akkor is, ha az ezzel a törvénnyel jött létre.

17. A régióra és a tartományokra állami törvénnyel átruházható a törvényhozási jog olyan szolgáltatások terén, amelyek nem tartoznak a statútumban meghatározott szakterületek alá.
18. A régió rendszerint úgy gyakorolja hatásköreit, hogy ezeket a tartományoknak, önkormányzatoknak vagy más helyi testületeknek ítéli oda, illetve ezek hivatalait használja. A tűzvédelem terén a jogkörök tartományokra való átruházása kötelező.

A tartományok néhány közigazgatási jogosítványukat átruházhatják az önkormányzatokra, vagy más helyi szervekre, illetve használhatják ezek hivatalait.

19. Bolzano tartomány óvodáiban, általános- és középiskoláiban az oktatás a diákok anyanyelvén, tehát olaszul vagy németül folyik, az ennek megfelelő anyanyelvű

tanárokkal. Az általános iskolákban, az adott nemzetiség képviselőinek kötelező érvényű javaslata alapján hozott tartományi törvénytől függően a 2. vagy 3. osztályától, valamint a középiskolákban a másik nyelv oktatása kötelező; az idegen nyelvet annak megfelelő anyanyelvű tanárok oktatják.

A ladin nyelv a ladin községek óvodáiban használatos és ugyanezen községek általános iskoláiban oktatják. Ugyanitt a községekben a ladin tanítási nyelvként is szolgál minden nemű és szintű oktatási intézményben. Ezekben az iskolákban az oktatás az egyenlő óraszám és egyenlő eredmény elvét követve német és olasz nyelven folyik.

A diákok beíratása Bolzano tartomány iskoláiba az apa, vagy annak megbízott képviselőjének kérvénye alapján történik. A beíratás megtagadása ellen az apa, vagy megbízott képviselője a regionális közigazgatási bíróság Bolzano tartományért felelős autonóm részlegénél fellebbezhet.

Az olasz tanítási nyelvű iskolák közigazgatására és a német tanítási nyelvű iskolák, valamint a második bekezdésben leírt, ladin nyelvterületen működő iskolák felügyeletére a Közoktatási Minisztérium, a dél-tiroli tartományi bizottság meghallgatásával kinevez egy tanügyi főigazgatót.

A német tanítási nyelvű óvodák, általános és középiskolák közigazgatására a dél-tiroli tartományi bizottság a Közoktatási Minisztérium meghallgatásával, a tartományi oktatásügyi tanács németajkú tagjai által javasolt 3 jelölt közül kinevezi a német tanügyi igazgatót.

A második bekezdésben leírt iskolák közigazgatására a Közoktatási Minisztérium a tartományi oktatásügyi tanács ladin anyanyelvű tagjai által javasolt 3 jelölt közül kinevezi a ladin tanügyi igazgatót.

A német tanítási nyelvű iskolák államvizsga-bizottságainak elnökeit és tagjait a Közoktatási Minisztérium nevezi ki, Bolzano tartománnyal egyetértésben.

Az oklevelek egyenlőségét bebiztosítandó, Bolzano tartomány oktatási intézményei kötelesek kikérni a Közoktatásügyi Legfelsőbb Tanács álláspontját az oktatási és vizsgaprogramokat illetően.

A korábbi tanügyi igazgatóságokon és a középiskolákban, valamint a felügyelőségeken és az oktatás egyéb területein dolgozó közalkalmazottak Bolzano tartomány fennhatósága alá kerülnek és azokban az iskolákban kerülnek elhelyezésre, amelyek tanítási nyelve egyezik az ő anyanyelvükkel.

Nem megsértve a tanerők államtól való függését, a német tanítási nyelvű iskolák tanügyi igazgatóságának, valamint a második bekezdésben leírt iskolák tanügyi igazgatóságának vezetői illetékesek intézkedni a hatáskörükbe tartozó oktatási intézmények tanerejét illető ügyekben, úgymint áthelyezés, szabadságolás és rendelkezési állományba helyezés, valamint fizetésmegvonással járó, egy havi szolgálati felmentésig terjedő fegyelmi bírságok kiszabása.

A tanügyi igazgatók előző bekezdésben leírt intézkedései ellen a közoktatási miniszterhez lehet panasszal fordulni, aki az adott tanügyi főigazgató álláspontja meghallgatása után végérvényes döntést hoz.

Az olasz, a német és a latin nyelvcsoporthoz is képviselője van a tartományi oktatási tanácsban, valamint a tanárok fegyelmi tanácsában.

A tanárok képviselőit a tartományi oktatási tanácsba a tanárok választják meg az anyanyelvi eloszlást tiszteletben tartva. A latin képviselők száma nem lehet 3-nál kevesebb.

A tartományi oktatásügyi tanács a törvényben előírt feladatokat végzi; emellett véleményezi az új iskolák létrehozását és elindítását, az oktatási programok és tantervek összeállítását, a szakoktatás és szakcsoportok megszervezését.

Új egyetemek létrehozását megelőzően a Trento-Dél-Tirol régióban az állam köteles egyeztetni a régióval és az érintett tartománnyal.

20. A tartományi elnökök gyakorolják a közbiztonsági hatóságok hatásköreit és a hatályos törvényekben meghatározott jogköröket a következő szakterületeken: veszélyes iparágak, zajkeltő és zavaró iparágak, közüzemek, ügynökségek, nyomdák, vándoriparok, munkavállalók és háztartásbeliek, szellemi fogyatékosok, szenvedélybetegek és koldusok, fiatalok 18 év alatt.

A fent említett hatáskörök gyakorlására a tartományi vezetők az állami, tartományi vagy helyi rendőrség szerveit is igénybe vehetik.

Az hatályos törvények szerint a prefektus hatáskörébe tartozó, a közbiztonságot érintő további jogkörök a rendőrfőnökre szállnak át.

A polgármesterek közbiztonsági funkciói, illetve a kihelyezett közbiztonsági szervek szolgálati vezetőinek jogkörei érintetlenek maradnak.

21. Az állami hivatalok a tartományi elnökök állásfoglalásával hozhatnak olyan közrendre vonatkozó intézkedéseket, amelyek hatással vannak a tartományi elnökök közrendi vagy más, a tartományokat megillető szakterületeken hozott rendelkezéseire, illetve ezeket ideiglenesen felfüggesztik vagy korlátozzák; az állásfoglalásnak a felkérésben meghatározott időn belül kell megtörténnie.
22. A régió és a tartományok törvényeinek és rendeleteinek betartatására a régió elnöke és a tartományi elnökök az állami rendőrség valamint a helyi és önkormányzati rendőri szervek bevetését is kérhetik.
23. A saját törvényekben meghatározott rendelkezések védelmére a régió és a tartományok ugyanazon büntetőjogi szankciókat használhatják fel, amelyek az állami törvények megegyező tényállására érvényesek.

II. SZAKASZ

A régió és a tartományok szervei

1. FEJEZET

A régió szervei

24. A régió szervei: a regionális tanács, a regionális bizottság és a régió elnöke
25. A regionális tanács a Trentói, illetve a Dél-Tiroli Tartományi Gyűlés tagjaiból áll.

.....

.....

A választójog gyakorlásának feltétele Bolzano tartományban a polgár négyéves, megszakítatlan helyben lakása a tartomány területén. A választójog gyakorlásának feltétele Trento tartományban a polgár egyéves megszakítatlan helyben lakása a tartomány területén.

A választópolgárt, aki teljesíti a 4-éves helyben lakás feltételét a régió területén, a tartományi gyűlésekbe való választásokra az adott tartomány azon községében jegyzik be a választói névjegyzékbe, amelyben a 4-éves helyben lakás alatt a leghosszabb ideig lakott. Ha több községben is egyenlő a helyben lakás ideje, a választópolgárt ott jegyzik be a választásokra, amely községben legutóbb lakott. A 4-éves időszak alatt a választópolgár abban a községben élhet választójoggal a tartományi, és a 63-as cikkelyben leírt önkormányzati választásokon, amelyben az időszak kezdete előtt lakott.

26. A regionális tanács birtokolja a régiónak ítélte törvényhozói hatalmat, valamint azokat a jogköröket, melyek az alkotmány, ezen statútum és az állami jogszabályok alapján megilletik.
27. A regionális tanács munkája 2 egyenlő hosszúságú időszakban folyik. Az ülések időszakonként váltakozva Trentóban, illetve Bolzanóban zajlanak.

A régió elnöke a Trentói és Dél-Tiroli Tartományi Gyűlésekbe való választások eredményének kihirdetése utáni 20 napon belül összehívja az újonnan megválasztott regionális tanácsot.

28. A regionális tanács tagjai az egész régiót képviselik.

Tisztségük végrehajtása közben kifejtett nézeteik és leadott szavazataik miatt nem vonhatóak felelősségre.

A tartományi gyűlések és a regionális tanács képviselői posztja nem egyeztethető össze a parlament bármelyik házában, más regionális tanácsokban, illetve az Európai Parlamentben betöltött képviselői tisztségekkel.

29.

30. A regionális tanács a saját soraiból megválasztja a regionális tanács elnökét, két alelnökét és a titkárait.

Az elnök és az alelnökök hivatali ideje két és fél év.

A regionális tanács ciklusának első 30 hónapjára az elnököt az olasz, míg a második 30 hónapjára a német nyelvcsoporthoz tartozó képviselőiből választják meg. Az olasz és német nyelvcsoporthoz tartozó képviselők többségi beleegyezésével egy-egy időszakra a latin nyelvcsoporthoz tartozó képviselőjét is megválaszthatják elnöknek. Az alelnököket abból a nyelvcsoporthoz tartozó képviselőiből választják meg, amelybe a megválasztott elnök nem tartozik.

A regionális tanács elnöke vagy alelnökei tisztségének elvesztése esetén lemondás, elhalálozás vagy más okból kifolyólag, a regionális tanács az új elnököt, illetve alelnököket a 3. bekezdés értelmében választja meg. A választás a soron következő ülésen történik és a folyamatban lévő 2 és fél éves időszak végéig marad érvényben.

Az alelnökök támogatják az elnököt. Az elnök kiválasztja azt az alelnököt, aki távollétében, vagy akadályoztatottsága esetén helyettesíti.

31. A regionális tanács ügyrendje foglalja magába a tanács munkáját meghatározó rendeleteket. Az ügyrendet a képviselők abszolút többséggel fogadják el.

Az ügyrend magába foglalja a képviselők nemzetiségi hovatartozására vonatkozó előírásokat is.

32. A regionális tanács többségi szavazattal leválthatja az elnököt és az alelnököket, ha azok nem tesznek eleget hivatali kötelezettségeiknek.

Erre a célra a regionális tanács képviselői 2/3-ának javaslatára összehívható a tanács különleges ülése.

Ha a regionális tanács elnöke vagy alelnökei nem hívják össze a regionális tanácsot a javaslattételtől számított 15 napon belül, a régió elnöke köteles összehívni a regionális tanácsot.

Ha a régió elnöke nem hívja össze a regionális tanácsot az előző bekezdésben leírt határidő lejártától 15 napon belül, a kormánybiztos hívja össze a regionális tanácsot.

33. A 49/b cikkely 1. és 2. bekezdésében leírt feloszlási indokok érvényesek a regionális tanácsra is. A regionális tanács feloszlásának esetén 3 hónapon belül új tartományi választások tartandóak.

A feloszlás a 49/bis. cikkelyben leírt eljárásnak megfelelően történik. A feloszlási rendelettel egyidejűleg egy 3-tagú bizottság alakul, amelynek tagjait a tartományi képviselői tisztségbe megválasztható polgárok közül választják ki; egy tagjának a német nemzetiséghez kell tartoznia.

A feloszlott tartományi gyűlések az új tartományi gyűlések megválasztásáig gyakorolják jogköreiket.

34. A regionális tanács rendes ülését a regionális tanács elnöke hívja össze minden félév első hetében; a regionális tanács elnöke különleges ülést hív össze, ha ezt a regionális bizottság, vagy annak elnöke indítványozza, továbbá a hivatalban lévő regionális képviselők legalább 1/5-ének indítványára, valamint a statútumban előírt esetekben.

35. A régió hatáskörén kívül eső szakterületeken, amelyek azonban a régió érdekeltségébe tartoznak, a regionális tanács végrehajtási és törvényjavaslatokat fogalmazhat meg. Mindkettőt a régió elnöke adja át a kormánynak, amely előterjeszti a minisztériumoknak, és leiratot biztosít a kormánybiztos számára.

36. A regionális bizottság a régió hivatalban lévő elnökéből, két alelnökből, valamint állandó ülnökökből és pótülnökökből áll.

A régió elnökét, az alelnököket és ülnököket a regionális tanács saját köréből választja meg titkos szavazással és abszolút többséggel.

A regionális bizottság nemzeti összetételének meg kell felelnie a regionális tanács képviselői nemzetiségi összetételének. Az alelnökök közül egy az olasz, egy pedig a német nemzetiséghez tartozik. A latin nemzetiség a regionális bizottságban az arányos képviselet szabályaitól eltérően is képviselve lehet.

Az elnök meghatározza azt az alelnököt, aki távollétében, vagy akadályoztatottsága esetén helyettesíti.

A pótülnökök az állandó ülnököket helyettesítik adott feladatkörükben, figyelembe véve a pótülnökök nemzeti hovatartozását.

37. A régió elnökének és a regionális bizottság tagjainak hivatali ideje megegyezik a regionális tanács hivatali idejével; a hivatali idő lejártá után a regionális bizottság csak a folyó közigazgatási ügyekben illetékes a régió új elnökének és alelnökének kinevezéséig.

A regionális bizottság olyan tagjai, akik egy felosztatott tartományi gyűléshez tartoznak, az új tartományi gyűlés megválasztásáig maradnak hivatalban.

38. Az elnököt és a bizottsági tagokat, akik nem teljesítik törvényes hivatali kötelezettségeiket, a regionális tanács váltja le.
39. Ha elhalálozás, visszalépés vagy leváltás okán új elnök, illetve bizottsági tagok megválasztása szükséges, a regionális tanács elnöke 15 napon belül összehívja a regionális tanácsot.

-
40. A régió elnöke képviseli a régiót.

Részt vesz a miniszteri tanács azon ülésein, melyeken a régiót érintő kérdésekről tárgyalnak.

41. A régió elnöke irányítja az államtól a régióra átruházott közigazgatási tisztségeket, a kormány utasításait követve.
42. A régió elnöke saját rendelettel határozza meg a feladatok elosztását az állandó ülnökök között, amely elosztás a régió közlönyében kerül kihirdetésre.
43. A régió elnöke a regionális bizottság által elfogadott rendelkezéseket saját rendelettel hitelesíti.
44. A regionális bizottság a régió végrehajtó szerve. A regionális bizottság felelősségébe tartozik:
1. meghatározni a regionális tanács által elfogadott törvények végrehajtását,
 2. a közigazgatási tevékenység a regionális érdekeltségű ügyekben,
 3. a régió vagyonának kezelése, valamint a különleges üzemek biztosította regionális termelési és kereskedelmi közszolgáltatások ellenőrzése,
 4. egyéb jogkörök, amelyek ezen törvény vagy más hatályos törvények értelmében megilletik,
 5. a regionális tanács hatáskörébe tartozó intézkedések sürgős esetekben; ezeket a regionális tanács rákövetkező ülésén a regionális tanács elé terjeszti jóváhagyásra.

45. A régiót kiemelten érintő közlekedésügyi és szállítmányozási szolgáltatások bevezetéséhez és kezeléséhez a regionális tanács véleményének kikérése szükséges.
46. A regionális tanács saját hatásköreit átruházhatja a regionális bizottságra a törvényhozási jog kivételével.

2. FEJEZET

A tartományok szervei

47. A tartomány szervei a tartományi gyűlés, a tartományi bizottság és a tartomány elnöke.

A tartományi gyűlés abszolút többséggel elfogadott tartományi törvényben határozza meg a tartomány kormányzati rendszerét, különösen a tartományi választások lefolyását, a tartományi elnök és a tartományi tanácsosok megválasztását, a tartomány szervei közötti kapcsolatokat, a tartomány elnöke elleni bizalmatlansági indítványt és annak elfogadási folyamatát, a hivatalokba való választhatósági és összeférhetetlenségi kérdéseket, a polgárok kezdeményezési jogát a tartományi törvényalkotásban, a törvények visszavonását, illetve a végrehajtási rendeleteket és projekteket célzó népszavazások lebonyolítását, az alkotmánynak, az állami jogrend alapelveinek, ezen cikkely rendelkezéseinek, valamint a nemzetközi kötelezettségeknek megfelelően. Annak érdekében, hogy mindkét nem egyenrangúan képviselve legyen a tartományi gyűlésben, az említett törvény meghatározza az egyenjogúsági követelményeket a tartományi választásokat illetően. A tartományi gyűlés képviselői többségének egyidejű lemondása a tartományi gyűlés feloszlását, valamint időközi tartományi választások kiírását és egy új tartományi elnök megválasztását vonja maga után, amennyiben utóbbit közvetlen általános választásokon választják meg. Ha a tartomány elnökét a tartományi gyűlés választja, a tartományi gyűlés feloszlásra kerül, ha a választásoktól vagy a tartomány elnökének lemondásától számított 90 napon belül nem alakul ki kormányzó többség, tehát a tartományi gyűlés nem működőképes.

Bolzano autonóm tartományban a választások az arányosság elve alapján zajlanak. Ha a tartományi törvény a tartományi elnök általános közvetlen megválasztását határozza meg, a vonatkozó törvény elfogadásához a tartományi gyűlés 2/3-os többségének támogatása szükséges.

A 2. és 3. bekezdésben leírt törvényekre nem érvényes a felterjesztési kötelezettség a kormánybiztos felé az 55-ös cikkely 1. bekezdése alapján. A köztársaság kormánya a tartományi törvények alkotmányosságát a kihirdetésük utáni 30 napon belül vizsgálhatja meg az alkotmánybírósággal.

A 2. bekezdésben leírt tartományi törvényekre vonatkozóan tartományi népszavazást kell kiírni, ha azt a kihirdetésük utáni 30 napon belül a választásra jogosult polgárok 1/5-e vagy a tartományi gyűlés képviselőinek 1/5-e kezdeményezi; a népszavazás az adott tartomány vonatkozó törvényei alapján zajlik. Ha a népszavazáson a tartományi törvény nem szerez többségi támogatást, nem lép hatályba.

Ha egy tartományi törvényt a tartományi gyűlés legalább 2/3-os többséggel fogadott el, a törvényre vonatkozó népszavazásra csak akkor kerülhet sor, ha azt a tartomány választásra jogosult polgárainak legalább 1/15-e kérvényezi.

48. Mindkét tartományi gyűlést általános, közvetlen és titkos szavazással választják meg, 35 képviselőből áll és 5 évig tart a hivatali ideje. Az 5-éves időszak a választások napjával indul. A választások egyszerre, ugyanazon a napon kerülnek megrendezésre. Ha valamelyik tartományi gyűlést a ciklus lejártá előtt újraválasztják, az újonnan összeállt tartományi gyűlés a leváltott tartományi gyűlés 5-éves hivatali időszakának végéig marad hivatalban.

A dél-tiroli választási törvény szavatolja a ladin nemzet képviselőit a tartományi gyűlésben.

A Trentói Tartományi Gyűlés egy képviselői széke a Moena, Soraga, Vigo di Fassa, Pozza di Fassa, Mazzin, Campitello di Fassa és Canazei községek alkotta, a Fossa-völgybeli dolomitladinok élőhelyét jelentő vidék képviselőjét illeti meg, és a 47-es cikkely 2. bekezdése alapján kerül betöltésre.

A tartományi választásokat a tartomány elnöke írja ki legkorábban a ciklus lejártá előtti 4. vasárnapra, legkésőbb a ciklus lejártá utáni 2. vasárnapra. A választásokat kiíró rendelet legkésőbb 45 nappal a választások előtt kerül kibocsátásra.

Az újonnan megválasztott tartományi gyűlés a választások eredményének kihirdetése utáni 20 napon belül ül először össze, az ülést a hivatalban lévő tartományi elnök hívja össze.

- 48/bis. A tartományi gyűlés tagjai a tartományt képviselik. Hivatalba lépésükkor az alkotmányra esküsznek fel.

A tartományi gyűlés tagjai hivataluk gyakorlásakor kinyilvánított nézeteik és leadott szavazataik miatt nem vonhatóak felelősségre.

- 48/ter. A Trentói Tartományi Gyűlés saját köréből megválasztja a tartományi gyűlés elnökét, az alelnököt és a titkárokat.

A Dél-Tiroli Tartományi Gyűlés saját köréből megválasztja a tartományi gyűlés elnökét, két alelnököt és a titkárokat. Az alelnökök azon nyelvcsoporthoz tartoznak, amelyekbe az elnök nem tartozik. Az elnök kiválasztja azt az alelnököt, aki távollétében, vagy akadályoztatottsága esetén helyettesíti.

A Dél-Tiroli Tartományi Gyűlés hivatali idejének első 30 hónapjában az elnököt a német nemzetiségű, a második 30 hónapjában az olasz képviselők közül választják meg. A német, illetve az olasz képviselők többségének beleegyezésével egy-egy időszakra ladin elnök is megválasztható.

49. A tartományi gyűlésekre érvényesek a 31-, 32-, 34-, 35- és 38-as cikkely határozatai, ha azok alkalmazhatóak.

- 49/b A tartományi gyűlés felosztható, ha alkotmányellenesen cselekszik, súlyos törvénysértést követ el, vagy ha nem váltja le a tartományi bizottságot, illetve az elnököt, ha azok alkotmányellenesen cselekszenek vagy súlyos törvénysértést követnek el.

A tartományi gyűlés felosztható nemzetbiztonsági okokból.

A felosztatás indoklást tartalmazó köztársasági-elnöki rendelettel történik a miniszteri tanács megfelelő döntése és egy, a kamara képviselőiből és szenátorokból álló, a köztársaság törvényeinek megfelelő módon összeállított, regionális ügyekkel foglalkozó bizottság meghallgatása alapján.

A feloszlási rendelettel egyidőben létrejön egy 3-tagú bizottság, melynek tagjait a tartományi gyűlésbe megválasztható polgárok közül választják ki. Bolzano tartományban a bizottság összetételének tükröznie kell a tartományt alkotó nemzetiségek eloszlását. A bizottság saját köréből megválasztja a bizottság elnökét, aki a tartományi elnök hatásköreit gyakorolja. A bizottság 3 hónapon belül időközi tartományi választásokat ír ki és elvégzi a tartományi bizottság hatáskörébe tartozó előkészületeket, valamint intézkedik halaszthatatlan ügyekben. Utóbbiak hatályon kívül esnek, amennyiben az újonnan megválasztott tartományi gyűlés 1 hónapon belül nem hitelesíti őket.

Az újonnan megválasztott tartományi gyűlést a bizottság hívja össze a választásokat követő 20 napon belül.

A tartományi gyűlés feloszlása nem vonja maga után a regionális tanács feloszlását. A feloszlott tartományi gyűlés tagjai az új tartományi gyűlés megválasztásáig gyakorolják regionális tanácsbeli hatásköreiket.

A köztársasági elnök megalapozott rendelettel és a 3. bekezdésben leírtak figyelembe vételével leválthatja az általános közvetlen választásokon megválasztott tartományi elnököt, ha az alkotmányellenesen cselekszik, vagy ismételten súlyos törvénysértést követett el. A leváltás kezdeményezhető nemzetbiztonsági okokból is.

50. Trento tartományi bizottsága a tartomány elnökéből, az elnökhelyettesből és a tartományi tanácsosokból áll. Dél-Tirol tartományi bizottsága a tartomány elnökéből, két alelnökből és a tartományi tanácsosokból áll.

A dél-tiroli tartományi bizottság összetételének tükröznie kell a tartományi gyűlés nemzetiségi összetételét. A dél-tiroli tartományi bizottság azon tagjait, akik nem rendelkeznek képviselői mandátummal a Dél-Tiroli Tartományi Gyűlésben, a tartományi gyűlés 2/3-os többséggel választja meg az egy vagy több frakciója által javasolt jelöltek közül, amennyiben a jelöltek nemzetiségéhez tartozó – pontosabban csak a tartományi bizottságot támogató többségi - képviselők támogatják a jelölésüket. A tartomány alelnökei közül az egyik a német, a másik az olasz nemzetiséghez tartozik. A tartomány elnöke kiválasztja azt az alelnököt, aki távollétében, vagy akadályoztatottsága esetén helyettesíti.

A ladin nemzetiség a dél-tiroli tartományi bizottságban képviselve lehet a dél-tiroli nemzetiségi eloszlástól eltérő mértékben is. Ha csak egy ladin képviselő van a tartományi gyűlésben, és megválasztják a tartományi bizottság tagjává, le kell mondania a tartományi gyűlés elnöki vagy alelnöki posztjáról.

Az általános közvetlen választásokkal megválasztott tartományi elnök elleni bizalmatlansági indítvány elfogadása, valamint az elnök lemondása, illetve leváltása a tartományi bizottság lemondását és a tartományi gyűlés feloszlását vonja maga után.

51. A tartomány elnöke és a tartományi gyűlésre érvényesek a 37. cikkely rendelkezései, amennyiben nem áll fenn összeférhetlenség.
52. A tartomány elnöke képviseli a tartományt.

A közbiztonság és közegészségügy területén két vagy több község érdekében döntéseket hozhat sürgős és szükséges esetekben.

A tartomány elnöke a tartomány közlönyében megjelenő saját rendeletével szabja meg az állandó tartományi tanácsosok feladatköreit.

Részt vesz a miniszteri tanács azon ülésein, melyeken a tartományt érintő kérdésekről tárgyalnak.

53. A tartomány elnöke saját rendelettel hagyja jóvá a tartományi bizottság által elfogadott rendelkezéseket.
54. A tartományi bizottság hatáskörébe tartozik:
1. A tartományi gyűlés által elfogadott törvények végrehajtásának meghatározása
 2. Rendelkezések a hatályos jogrend szerint a tartomány hatáskörébe tartozó szakterületeken
 3. A tartományi érdekeltségű közügyek igazgatása
 4. A tartomány vagyonának kezelése, valamint a tartomány különleges közszolgálati üzemeinek ellenőrzése
 5. Az önkormányzatok, gondozói és jóléti intézmények, közigazgatási egységek és más helyi szervek és intézmények felügyelete és ellenőrzése, beleértve ezek jogilag megalapozott felfüggesztését. A fent említett esetekben, vagy az önkormányzatok munkájának akadályoztatottsága esetén a tartományi bizottság jogosult biztosokat kinevezni, akik Bolzano tartományban abból a nemzetiségből kerülnek ki, amely az adott szerv legfontosabb képviselői testületének többségét képezi. A felsorolt különleges intézkedések az állam hatáskörébe tartoznak, amennyiben a közrendet, vagy 2000-nél nagyobb lakosságú településeket érintenek.
 6. Egyéb jogkörök a statútum, illetve más regionális vagy állami törvények értelmében
 7. Intézkedések a tartományi gyűlés hatáskörébe tartozó sürgős esetekben; ezek a tartományi gyűlés következő ülésén jóváhagyásra előterjesztendők.

III. SZAKASZ

A RÉGIÓ ÉS A TARTOMÁNYOK TÖRVÉNYEINEK ÉS RENDELETEINEK JÓVÁHAGYÁSA, HITELESÍTÉSE ÉS KIHIRDETÉSE

55. A regionális tanács, vagy a tartományi gyűlések azon határozatait, amelyek a régióra, vagy Trento tartományra vonatkoznak, a Trento tartományért felelős kormánybiztossal, amelyek pedig Bolzano tartományra vonatkoznak, a Bolzano tartományért felelős kormánybiztossal közlik. A törvényjavaslatok a közlésük után 30 nappal kerülnek kihirdetésre, hacsak a kormány nem emel kifogást a regionális tanácsnál vagy a tartományi gyűlésnél, miszerint azok az adott javaslattal túllépik a megítélt hatásköreiket, vagy a nemzeti érdekeket, illetve a régió valamely tartományának érdekeit sértik.

Ha a regionális tanács, vagy a tartományi gyűlés a tagok szavazatainak abszolút többségével újra elfogadja az érintett törvényjavaslatokat, kihirdetésre kerülnek, feltéve, hogy a kormány az

elfogadásuk tudtára adása utáni 15 napon belül nem szerez érvényt az alkotmányellenességüknek az alkotmánybíróságon, vagy az érdekellenességüknek a parlament házai előtt. Kétes esetekben az alkotmánybíróság határozza meg az illetékességet.

Ha egy törvényt a regionális tanács vagy a tartományi gyűlés képviselőinek abszolút többsége sürgősnek ítél meg, akkor – a kormány beleegyezésével – a kihirdetésükre és a hatályba lépésükre nem vonatkoznak felsorolt határidők.

A regionális és tartományi törvényeket a régió elnöke, illetve az érintett tartományi elnök hitelesíti és az illetékes kormánybiztos láttamozza.

56. Amennyiben feltételezhető, hogy egy törvényjavaslat sértheti a különböző anyanyelvű polgárok jogait vagy a nemzetiségek népi és kulturális sajátosságait, az adott nemzetiség képviselőinek többsége a regionális tanácsban, vagy a dél-tiroli tartományi gyűlésben indítványozhatja a nemzetiségenkénti szavazást.

Ha a különleges szavazás indítványát elutasítják, vagy a törvényjavaslatot annak ellenére elfogadják, hogy az indítványozó nemzetiség képviselőinek 2/3-a a javaslat ellen szavaz, az adott nemzetiség képviselőinek többsége a törvény kihirdetését követő 30 napon belül megtámadhatja azt az alkotmánybíróságon az előző bekezdésben leírt indokok alapján.

A törvény megtámadása nem vonja maga után a törvény felfüggesztését.

57. A régió és a tartományok törvényei és rendeletei a régió közlönyében kerülnek kihirdetésre olasz és német megfogalmazásban; ha a törvény nem rendelkezik másképp, a kihirdetésük után 15 nappal lépnek hatályba.

Vitás esetekben az olasz megfogalmazás szolgál a törvény értelmezésének alapjául.

A közlöny egy példánya a kormánybiztost illeti meg.

58. A régió közlönyében azok az állami törvények is megjelennek német nyelven, amelyek a régióra vonatkoznak. Hatályba lépésükre ez nincs hatással.
59. A regionális tanács és a tartományi gyűlések által elfogadott törvények, valamint a regionális bizottság és a tartományi bizottságok rendeletei közlemény formájában külön rovatban jelennek meg a köztársasági törvényhozás közlönyében.
60. A regionális törvényekre vonatkozó népi kezdeményezési és népszavazási folyamatot regionális törvény szabályozza.

IV. SZAKASZ

HELYI TESTÜLETEK

61. A helyi közigazgatási szervek rendszerében határozatokkal biztosítandó a nemzetiségek arányos képviselete az adott szervek létrehozásánál.

Bolzano tartományban minden nyelvcsoporthoz jogosult képviseltetni magát a községi bizottságban, ha a községi tanácsban legalább két szavazattal rendelkezik.

62. A helyi közigazgatási szervek összetételére vonatkozó határozatoknak Bolzano tartományban szavatolniuk kell a ladin nyelvcsoporthoz képviseletét.
63. Az aktív választási jog gyakorlására Bolzano tartomány önkormányzati választásain a 25. cikkely rendelkezései érvényesek.
64. A közigazgatási szervek szervezésének és működésének szabályozása, amennyiben ezek munkássága a régió kívül nyilvánul meg, az állam hatáskörébe tartozik.
65. Az önkormányzati alkalmazottak jogviszonyát az önkormányzatok maguk szabályozzák, követve a regionális törvényben meghatározható alapszabályokat.

V. SZAKASZ

A RÉGIÓ ÉS A TARTOMÁNYOK KÖZJAVAI ÉS VAGYONA

66. Azok az utak, autópályák, vasutak és vízvezetékek, amelyek kizárólag helyi érdekeltségűek és amelyeket ezen státútum végrehajtási rendeletei megszabnak, a régió közjavait képezik.
67. A régióban található állami tulajdonú erdőségek, bányák, barlangok, kőfejtők és tőzegfejtők, valamint a régió közigazgatási szerveinek épületei, beleértve ezek berendezését, illetve a regionális közszolgálati célú javak a régió elidegeníthetetlen vagyonát képezik.

A régió területén lévő állami tulajdonú ingatlanok a régió vagyonává válnak.

A fent említett javaknak az államról a régióra történő átruházása a státútum végrehajtási rendeleteiben kerül rögzítésre.

A régióban fekvő, tulajdonos nélküli ingatlanok a régió vagyonához tartoznak.

68. A tartományok saját területükön a hatáskörükbe sorolt szakterületeken az állam, illetve a régió helyébe lépnek, ezek ingatlan javainak, ingatlan vagyonhasználati jogainak és vagyonának tulajdonosaivá válnak. Kivételt képeznek a katonai közjavak, az állami jellegű közszolgáltatáshoz kapcsolódó, valamint a régió hatáskörébe tartozó javak.

VI. SZAKASZ

A RÉGIÓ ÉS A TARTOMÁNYOK PÉNZÜGYEI

69. A régió területén fekvő ingatlanok utáni adóbevétel a régiót illeti meg.

Emellett a régiót illeti meg a következő, a régió területén kiszabott adóbevételek adott részesedése:

- a) az örökösödési és ajándékozási adó, valamint az örökség nettó összértékéből kirótt adó 9/10-e,
 - b) az általános forgalmi adó 2/10-e, kivéve a behozatali árucikkeket és levonva az 1972. október 26-i, 633-as számú elnöki rendelet és ennek későbbi módosításainak 38/bis. cikkelyében leírt visszafizetéseket,
 - c) a lottónyeremények adójának 9/10-e
 - d) a régió területén kirótt import általános forgalmi adó 1/20-a.
70. A tartományok területén villanyáramra kiszabott fogyasztói adó bevétele a tartományokat illeti meg.
71. A tartományok területén közvizek üzemvízcsatornáinak bármilyen célú koncessziós használatára törvényileg kiszabott és kiszabásra kerülő éves bérleti díj 9/10-e a tartományt illeti meg.
72. A tartományok idegenforgalmi adókat és illetékeket vezethetnek be.
73. A régió és a tartományok jogosultak az állami adórendszer alapelveivel összhangban saját adónemeket meghatározni az őket megillető szakterületeken.
74. A régió és a tartományok jogosultak, legfeljebb a rendszeres bevételeik értékben önerőből garantált belső kölcsönöket folyósítani tartós beruházásokra.
75. A tartományok részesednek az alább felsorolt állami bevételekből a nekik ítélt szakterületeken:
- a) a regisztrációs és bélyegadó, valamint az állami koncessziós illetékek 9/10-e,
 - b) a területükön bejegyzett gépjárművek forgalmi adójának 9/10-e,
 - c) a tartományok területén dohányárakra kirótt adók 9/10-e,
 - d) az általános forgalmi adó 7/10-e, kivéve a behozatali árukat, levonva az 1972. október 26-i, 633-as számú elnöki rendelet és ennek későbbi módosításainak 38/bis. cikkelyében leírt visszafizetéseket,
 - e) a régió területén kirótt import általános forgalmi adó 4/10-e, 53-47% arányban elosztva Bolzano és Trento tartományok között,
 - f) a régió területén értékesített benzin, üzemanyagként használt gázolaj és cseppfolyós gáz után kirótt adó 9/10-e,
 - g) minden más közvetett és közvetlen állami adóból befolyt bevétel 9/10-e, beleértve a helyi jövedelmi adókat, kivéve a régiót, vagy más közigazgatási szerveket megillető bevételeket.

A megnevezett részesedések magukba foglalják azokat a bevételeket is, amelyek a tartományok területét érintik, de a törvények, illetve kormányzati rendeletek kivitelezésének értelmében a tartomány területén kívül eső hivatalokba folynak be.

76-77.

78. A tartományok céljainak eléréséhez és a törvényesen meghatározott hatásköreik gyakorlására szükséges pénzügyi felzárkóztatás céljával a tartományok részesednek a régió területén beszedett import általános forgalmi adóból legfeljebb 4/10-részben, 53-47% arányban felosztva Bolzano és

Trento tartományok között. A részesedés átruházása a felhasználási feltételek meghatározása nélkül történik, érintetlenek maradnak a statútum 15-ös cikkelyének rendelkezései és az ide vágó végrehajtási rendelet.

A részesedés megítélésénél a lakosság és terület felmérésének alapelveit követve figyelembe kell venni az általános állami költségeket az állam más területein az adott, a tartomány hatáskörébe tartozó szakterületeken. A részesedés évente kerül meghatározásra a kormány és a tartományok elnökeinek egyetértésével.

79. Az alkotmány 119-es cikkelyének 3. bekezdésébe foglaltak alkalmazandóak Bolzano és Trento tartományokra.

80. A tartományok az 5-ös cikkelyben meghatározott keretek között törvényt hozhatnak a helyi pénzügyeket illetően.

81. Bolzano tartomány kiegészítő támogatást nyújthat az önkormányzatok számára a kétnyelvűség bebiztosítására.

Az önkormányzatok céljainak eléréséhez szükséges anyagi háttérrel biztosítandó, valamint a törvényben megítélt hatásköreik gyakorlására a tartományok megfelelő pénzügyi forrásokat biztosítanak a községek részére, amelyeket a mindenkori tartományi elnök és az érintett községek egységes képviselője határoz meg.

82. A régió és a tartományok együttműködnek a területükön működő adóhatóságokkal a helyi adórezidensek személyi jövedelemadójának meghatározásánál.

Erre a célra a regionális bizottság és a tartományi bizottságok jogosultak az adóbevallási határidő előtti év december 31-ig a helyi adóhatóságnak bemutatni azokat a dokumentumokkal alátámasztott körülményeket, amelyek indokolják a magasabb adóteher megállapítását.

Az állam pénzügyi hivatalai a régióban és a tartományokban kötelesek a megfelelő bizottságokat értesíteni a bizottságok javaslatai alapján hozott intézkedésekről.

83. A régió, a tartományok és az önkormányzatok saját költségvetéssel rendelkeznek; a költségvetési év megegyezik a naptári évvel.

84. A regionális vagy a tartományi bizottságok kísérő jelentéssel ellátott költségvetési javaslatai és zárszámadásai regionális, illetve tartományi törvény formájában kerülnek jóváhagyásra.

Valamely nemzetiség képviselői többségének indítványára a régió, vagy Bolzano tartomány költségvetési javaslatainak egyes fejezeteiről nemzetiségenkénti szavazás tartható.

A költségvetési fejezetek, amelyeket nem hagy jóvá minden nemzetiség képviselőinek legalább fele, 3 napon belül egy 4-tagú, regionális, illetve tartományi képviselőből álló bizottság elé kerül; ezt a bizottságot a tartományi gyűlés, illetve a regionális tanács a ciklus elején és annak teljes idejére választja meg, egyenlőséget biztosítva a két legnagyobb nemzetiségi csoport között, ezek küldötteinek megfelelően.

Az előző bekezdésben leírt bizottság 15 napon belül meghatározza a kérdéses fejezet végleges formáját és a tételek összegét; a döntése kötelező érvényű a regionális tanács, illetve a tartományi gyűlések számára. A döntést egyszerű többséggel hozza meg, ahol minden szavazat egyenlő súllyal bír.

Ha egy megoldási javaslat esetében nem alakul ki többségi támogatás a fent leírt bizottságban, a regionális tanács vagy a tartományi gyűlés elnöke 7 napon belül átadja a költségvetési javaslatot minden kapcsolódó irattal és a regionális tanács, a tartományi gyűlés, valamint a bizottság vonatkozó tárgyalásának leiratával a regionális alkotmánybíróság Bolzano tartományért felelős autonóm ügyosztályának, amely 30 napon belül ítélt a jóvá nem hagyott fejezetek leírásáról és a tételek összegéről.

Ez az eljárás nem alkalmazható a bevételi fejezetekre, illetve azon kiadási fejezetekre, amelyek bizonyos, törvényileg előírt összegben kerülnek a költségvetésbe, vagy a testületek hivatalainak és szervezeteinek állandó munkájára vonatkoznak.

A 4. és 5. bekezdésben leírt határozatok megfellebbezhetetlenek, illetve nem támadhatóak meg az alkotmánybíróságon.

A fent leírt, különleges eljárásban megerősített költségvetési fejezetek kivételével, a költségvetési javaslatot elfogadó törvényt a kormány csak törvénysértés, alkotmányellenesség vagy a státútum megsértése miatt támadhatja meg vagy utasíthatja el.

A költségvetési javaslatok és zárszámadások jóváhagyásához a regionális tanácsban Trento, valamint Bolzano tartományok regionális képviselői többségének együttes támogatása szükséges. Ha ezt a többséget nem sikerült elérni, akkor egy regionális szintű szerv jóváhagyása szükséges. Ez a szerv nem módosíthatja azokat a fejezeteket, amelyeket ezen cikkely 3., 4. és 5. bekezdésben leírt módon megtámadtak, és amelyekről a leírt eljárásban döntés született.

85. Amennyiben a külkereskedelemre állami korlátozás vagy engedélyezés érvényes, a régió jogosult a kormánnyal egyetértésben és meghatározott keretek között engedélyezni ilyen jellegű üzleteket.

Ha a külkereskedelem kvóták alapján zajlik, és ez hatással van a régió gazdaságára, a régió saját behozatali és kiviteli kvótát kap a kormány és a régió közötti megállapodásnak megfelelően.

86. Az állam általános rendeletei a devizasabályozásról a régióra is érvényesek.

Az állam a régió alapvető behozatali szükségleteire tartalékot hoz létre a régió külkereskedelméből létrejött nettó devizapozícióból.

VII. SZAKASZ

KAPCSOLATOK AZ ÁLLAM, A RÉGIÓ ÉS A TARTOMÁNYOK KÖZÖTT

87. A régió területén tevékenykedik egy Bolzano tartományért, illetve egy Trento tartományért felelős kormánybiztos. Ezek jogosultak:

1. A kormány utasításai alapján koordinálni az állam jogköreinek gyakorolását a tartományban, valamint ellenőrizni a vonatkozó hivatalok munkáját, kivéve az igazságszolgáltatást, honvédelmet és vasúti közlekedést.

2. Felügyelni az államtól a tartományokra és más közigazgatási szervekre átruházott hatáskörök gyakorlását és szükség esetén panaszt benyújtani a tartományok elnökeinek.
3. Intézkedni a korábban a prefektus jogkörébe tartozó ügyekben, amennyiben ezek a státútum vagy más törvény értelmében nem kerültek a régió, a tartományok vagy más állami szervek hatáskörébe.

A Trento tartományért felelős kormánybiztos gyakorolja az előző bekezdés 2. pontjában leírt jogköröket az egész régióra vonatkozóan és más, a régió teljes területén illetékes közigazgatási szervekkel szemben.

88. A kormánybiztos biztosítja a közrend fenntartását, amelyért felelősséggel tartozik a belügyminiszternek.

Erre a célra felhasználhatja az állami rendőrség erőforrásait, kérheti más fegyveres erők bevetését a hatályos törvények értelmében, és intézkedhet a közbiztonságról szóló törvény 2. cikkelyében leírtak alapján.

A törvényileg a belügyminisztériumot megillető jogkörök érintetlenek maradnak.

VIII. SZAKASZ

BOLZANO TARTOMÁNY KÖZTISZTVISELŐINEK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

89. Felállítandó a Bolzano tartományban működő állami szervek köztisztviselői állásainak létszámterve funkcionális szempontból.

A létszámtervet az egyes hivatalok várható humán erőforrásai alapján állítják össze, ahogy azt – szükség esetén – a különleges határozatok megszabják.

Az előző bekezdés nem alkalmazható a belügyminisztérium, a rendőrség és a hadügyminisztérium legfelsőbb szolgálatába tartozó hivatalokban.

Az első bekezdésben leírt létszámterv tisztségeit mindhárom nemzetiség polgárai betölthetik, méghozzá a hivatalos népszámlálás adatainak megfelelő arányban.

A német és ladin anyanyelvűeknek fenntartott tisztségek fokozatosan kerülnek betöltésre, míg el nem érik az előző bekezdésben leírt arányt, ami érvényes a felszabadult tisztségekre újonnan alkalmazottak esetében is.

Az első bekezdésben leírt létszámtervbe foglalt hivatalnokok számára biztosítandó a tartományban való hivatali szolgálat állandósága, kivéve a közigazgatási tisztségeket, illetve azokat a tisztségeket, amelyekben szolgálati követelményként, vagy a humán erőforrások fejlesztése miatt szükséges lehet az áthelyezés.

A német anyanyelvű hivatalnokok áthelyezései nem érinthetik az általuk összesen betöltött pozíciók több, mint 10%-át.

A határozatok, amelyek alapján a Bolzano tartományban betölthető, és amelyek alapján adott pozíciókon a német és olasz anyanyelvűeket a lakosság eloszlásával arányosan osztják el, érvényesek a bírói és vizsgálati igazságszolgáltatási hatóságra is. A német anyanyelvű bírák számára garantált a tartományban végzett szolgálat állandósága, tiszteletben tartva a bírói szabályzat összeférhetetlenségi rendelkezéseit. Ezen cikkely 4. bekezdésében leírt irányelvek a német anyanyelvűek számára fenntartott helyek eloszlásáról érvényesek Bolzano tartomány bírósági alkalmazottaira is.

IX. SZAKASZ

AZ IGAZSÁGSZOLÁGLTATÁS TESTÜLETEI

90. Trento-Dél-Tirol régióban létrejön egy közigazgatási bíróság, Bolzano tartományért felelős autonóm ügyosztállyal az alább leírtak alapján.
91. A 90. cikkelyben leírt ügyosztály tagjai Bolzano tartomány két legerősebb nemzetiségéből kerülnek ki egyenlő arányban.

Az ügyosztály tagjainak felét a Dél-Tiroli Tartományi Gyűlés nevezi ki.

Az ügyosztály elnökeként egyenlő hosszúságú időszakokban egy-egy német és olasz anyanyelvű bíró váltja egymást, akik a kollégium tagjai közül kerülnek ki. Az elnököket a köztársasági elnök rendelet útján nevezi ki a kollégium bírái közül, a miniszteri tanács elnökének ajánlása alapján.

Szavazategyenlőség esetén az ügyosztály elnökének szavazata dönt. Kivételt képeznek olyan közigazgatási intézkedések, melyek sértenék az egyes nemzetiségek egyenlőségének alapelvét, valamint a régió és a tartomány költségvetését jóváhagyó eljárás.

92. Ha feltételezhető, hogy az államigazgatás régióban működő szerveinek tevékenysége sértheti a polgárok nemzeti hovatartozástól független egyenlőségét, a regionális tanács, vagy a tartományi gyűlések képviselői panaszt emelhetnek a regionális közigazgatási bíróság Bolzano tartományért felelős autonóm ügyosztályánál; ha a Bolzano tartományba tartozó önkormányzatok tevékenységéről van szó, a panaszt az önkormányzati tanács tagjai is benyújthatják, feltéve, hogy az egyenlőség megsértését az önkormányzati tanácsban a sértett nemzetiséghez tartozó képviselők többsége elismeri.

Ha feltételezhető, hogy az első bekezdésben leírt intézkedések sértik Trento tartomány olasz, ladin, moken vagy cimber nemzetiségű lakosainak egyenlőségét, a regionális tanács, vagy a tartományi gyűlések képviselői panaszt emelhetnek a trentói regionális közigazgatási bíróságnál; ha az önkormányzatok tevékenységéről van szó, a panaszt a ladin, moken, vagy cimber községek önkormányzati tanácsainak tagjai is benyújthatják, feltéve, hogy az egyenlőség megsértését az önkormányzati tanácsban a sértett nemzetiséghez tartozó képviselők 1/5-e elismeri.

93. Az államtanács azon részlegeinek, amelyek hatáskörébe tartozik a regionális közigazgatási bíróság Bolzano tartományért felelős autonóm ügyosztálya által hozott döntések fellebbezési folyamata, legalább egy tagja Bolzano tartomány német népcsoportjához tartozik

94. A régió elnökének jogkörébe tartozik a békebírák és helyetteseik kinevezése, valamint visszavonásuk, elbocsátásuk és felfüggesztésük a köztársaság elnökének javaslatára, valamint a vonatkozó bírói szabályzat betartása mellett.

A békebírói irodákban a jegyzői és hivatalvezetői tisztségekre a régió elnöke olyan személyeket nevez ki, akik teljesítik az igazságszolgáltatás szabályzatának feltételeit.

A régió elnöke jogosult a kinevezés visszavonására és átmeneti felfüggesztésére a szabályzatban leírtak alapján.

Bolzano tartományban a békebírói és helyettes békebírói, valamint a békebírói hivatalban betöltött jegyzői és hivatalvezetői tisztségekre való kinevezés feltétele a német és olasz nyelv teljes ismerete.

95. A békebírók hivatalait a tartományi bizottságok ellenőrzik.
96. Azokon az önkormányzatokon, amelyek településekre vagy kisebb egységekre oszlanak, tartományi törvénnyel helyi békebírói hivatalok hozhatóak létre.

X. SZAKASZ

ELLENŐRZÉS AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ÁLTAL

97. Érintetlenül hagyva a statútum 56-os cikkelyében, valamint a 84-es cikkely 6. és 7. bekezdésében leírtakat, egy regionális vagy tartományi törvény megtámadható az alkotmánybíróság előtt alkotmányellenességért, illetve a statútum vagy a nemzetiségek egyenjogúságának megsértéséért.

A megtámadási indítványt a kormány nyújthatja be.

Emellett a regionális törvényeket megtámadhatja bármelyik tartományi gyűlés; ugyanúgy egy tartományi törvényt a regionális tanács vagy a másik tartományi gyűlés

98. A köztársaság törvényeit vagy törvényerejű rendelkezéseit a régió elnöke vagy a tartományok elnökei megtámadhatják a regionális tanács, illetve a tartományi gyűlés beleegyezésével a statútum, vagy a német és ladin kisebbségek védelme alapelveinek megsértése esetén.

Ha az állam intézkedése sérti a statútum alapján a régióra vagy a tartományokra átruházott hatásköröket, a régió vagy az érintett tartomány az alkotmánybíróságon indítványozhatja az átruházott hatáskörök megerősítését.

Az indítványt a régió vagy a tartományok elnökei nyújtják be a regionális tanács, illetve az érintett tartományi gyűlés beleegyezésével.

A régióra, vagy Trento tartományra vonatkozó fellebbezési vagy illetékességi ütközéssel foglalkozó okiratok egy leiratát a Trento tartományért felelős kormánybiztos, a Bolzano tartományra vonatkozó okiratok egy leiratát a Bolzano tartományért felelős kormánybiztos rendelkezésére kell bocsátani.

XI. SZAKASZ

A NÉMET ÉS LADIN NYELV HASZNÁLATA

99. A német nyelv a régióban egyenrangú az olasszal, mint hivatalos államnyelvvél. A törvényi erejű okiratokban és azokban az esetekben, ahol a státútum kétnyelvű megfogalmazást ír elő, az olasz megfogalmazás az irányadó.

100. Bolzano tartomány németajkú polgárai jogosultak az igazságszolgáltatás helyi vagy a régióval foglalkozó irodáival, valamint az állami közigazgatás helyi hivatalaival való kommunikációban az anyanyelvüket használni.

A régió kollektív szerveinek, Bolzano tartomány tartományi gyűlésének és a helyi testületek ülésein a német vagy az olasz nyelv használható.

A hivatalok, közigazgatási szervek és képviseltek az első bekezdésnek megfelelően az írott és szóbeli kommunikációban azt a nyelvet használják, amelyen a megszólítás történt, vagy amely nyelven az ügyel előttük foglalkozó hivatal az adott ügyet vitte. Ha az adott hivatal nyitja meg az ügyet, a vezetése azon a nyelven történik, amely nyelv az érintett anyanyelve.

A konkrétan kiemelt esetek kivételével – és azoktól a rendelkezésektől eltekintve, amelyek a polgárok összességét érintő okiratokkal vagy a közhasználatra szánt okiratokkal, valamint a több hivatalnak címzett okiratokkal foglalkoznak – a német és olasz nyelv külön használata is elfogadott. Változatlan marad az olasz nyelv kizárólagos használata a hadügy intézményeiben.

101. Bolzano tartományban a közigazgatási intézmények a német anyanyelvű polgárokkal való kommunikációban a német helységneveket használják, amennyiben egy tartományi törvény a megnevezést meghatározta és engedélyezte.

102. A ladin, valamint a cimber és moken lakosság Fierozzo, Frassilongo, Palú del Fersina és Luserna községekben jogosult kibontakozni és tevékenységet folytatni a kultúra, a sajtó és a szabadidő-szervezés terén, valamint jogosult helységneveinek és tradícióinak megőrzésére.

Trento tartomány azon iskoláiban, ahol a ladin, a moken és cimber nyelv használatos, biztosítandó a ladin, illetve a német nyelv és kultúra oktatása.

XII. SZAKASZ

Záró és általános rendelkezések

103. A státútum módosítására az alkotmánymódosításra vonatkozó előírások érvényesek.

A státútum módosításának kezdeményezési joga a regionális tanácsot illeti meg az autonóm tartományok tartományi gyűléseinek beleegyezése után.

A kormány vagy a parlamenti képviselők javaslatai a státútum módosítására a köztársaság kormánya, a regionális tanács és a tartományi gyűlések elé terjesztendőek, amelyek 2 hónapon belül állást foglalnak az adott ügyben.

A már jóváhagyott státútum-módosítások nem lehetnek állami népszavazás tárgyai.

104. A 103-as cikkely határozatait nem sértve, a VI. szakasz és a 13. cikkely rendelkezései egyszerű állami törvénnyel módosíthatóak a kormány és illetékesség szerint a régió vagy a két tartomány egyhangú javaslatára.

A 30-as és 49-es cikkelyekbe foglalt rendelkezések a regionális tanács elnökének leváltásáról és bolzanói tartományi gyűlésről egyszerű állami törvénnyel módosíthatóak a kormány és a régió, illetve Bolzano tartomány egyetértésével.

105. Amennyiben a régió és a tartományok nem határoznak másképp saját törvény formájában, a régióra és a tartományokra átruházott szakterületeken az állami törvények alkalmazandók.
106. A régióról a tartományokra átruházott szakterületeken továbbra is alkalmazandóak az alkotmány 1971. november 10-i, 1-es számú módosításának hatályba lépésekor érvényes regionális törvények, amennyiben a tartományi törvények nem határoznak másképp.
107. Az ezen statútumhoz tartozó végrehajtási rendeletek egy egyenlően összeállított bizottság beleegyezése alapján, törvényerejű rendelettel lépnek hatályba. A bizottság 12 tagból áll, akik közül 6 az államot, 2 a regionális tanácsot, 2 Trento és 2 Bolzano tartományt képviseli, és legalább 3 tagja német nemzetiségű.

Az előző bekezdésben meghatározott bizottságon belül egy speciális bizottság alakul, amely a Bolzano tartománynak ítélt hatáskörökkel foglalkozik és 6 tagból áll, melyből 3 az államot és 3 a tartományt képviseli. Az államot képviselő tagok közül 1 német, a tartományt képviselő tagok közül 1 olasz nemzetiségű.

108. A törvényerejű dekrétumok, amelyek a statútumhoz tartozó végrehajtási rendeleteket tartalmazzák – eltekintve a különleges esetektől – az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvény hatályba lépése utáni 2 éven belül kerülnek kihirdetésre.

Ha az előző cikkelyben leírt bizottságok nem mutatják be végérvényesen a teljes vagy részleges állásfoglalásukat a végrehajtási rendeletek javaslatához 18 hónapon belül, a kormány a következő 6 hónapon belül a bizottság állásfoglalása nélkül bocsátja ki a rendeleteket.

A 68-as cikkelyben leírt, a tartományra átruházott javakat és ezek átruházásának részleteit meghatározó végrehajtási rendeletek az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvény hatályba lépése utáni 1 éven belül kerülnek kihirdetésre.

109. A nemzeti jelentőségű történelmi és kulturális értékeket képező javak, amelyek kivételt képeznek a statútum 8-as cikkelyében leírt 3-as számú tartományi hatáskör alól, az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvény hatályba lépése utáni 1 éven belül megjelenő végrehajtási rendeletben kerülnek meghatározásra.

Ugyanezen határidőn belül jelennek meg a statútum 19-es cikkelyére vonatkozó végrehajtási rendeletek.

Amennyiben az előző bekezdésben leírt rendeletek nem jelennek meg a határidőn belül, a tartományok saját törvénnyel vehetik át az adott közigazgatási jogköröket.

110. Az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvénybe foglalt pénzügyi rendelkezések kezdeti időpontja és technikai részletei, amelyek az 1948. február 26-i, 5-ös számú alkotmánytörvényt egészítik ki és módosítják, végrehajtási rendeletekkel kerülnek meghatározásra, a hatáskörök

tartományokra való átruházásával időbeli összhangban, de semmiképp sem a 108-as cikkely első bekezdésében leírt határidő után.

111. Az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvénnyel elrendelt hatáskörök régióról a tartományokra való átruházásával kapcsolatos hivatalok és hivatalnokok átlépését a régiótól a tartományokhoz a régió elnöke a megfelelő tartományi bizottság állásfoglalása alapján saját rendelettel szabja meg; az érintettek beosztása és bérezése nem változhat, emellett figyelembe kell venni a hivatalnokok családi szükségleteit, lakhelyét és nemzetiségét.
112. A régióról az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvény alapján a tartományokra átruházott hatáskörök miatt a régió által felvállalt hosszú távú kölcsönök terheinek eloszlása a régió és az érintett tartomány közti egyezséggel kerül meghatározásra. Ugyanígy kerülnek elrendezésre az egyéb pénzügyi és vagyoni viszonyok is.
113. Bolzano tartomány 1958. január 5-i, 1-es számú törvényének határozatai az egyetemi hallgatók támogatásáról változatlanok maradnak, fenntartva a tartomány jogát a feltételek és az ösztöndíjak számának meghatározására.
114. Trento-Dél-Tirol különleges státútumának ezen egységesített szövege német fordításban a régió közlönyében jelenik meg.
115. A státútum 25. cikkelyének 2. és 4. bekezdésében leírtak az 1971. november 10-i, 1-es számú alkotmánytörvény hatályba lépésekor hivatalban lévő regionális tanács hivatali idejének lejártá után alkalmazandóak.